

Hodnocení diplomové práce

předložené Evangelické teologické fakultě UK dne 29. 4. 2009:

Anna KELLEROVÁ, *Nápisy z Kuntillet Adžrud a jejich role v dějinách náboženství Izraele*, Lipsko 2009, 92 stran.

Popis a charakteristika:

Předložená magisterská diplomová práce si klade za cíl podrobněji představit epigrafické nálezy z Kuntillet Adžrud a vyhodnotit jejich význam pro problematiku „monotheismu“ předexilního Izraele. Při pojednání nápisů autorka vychází ze dvou základních odborných článků (J. A. Emertona a W. G. Dewera), při interpretaci a vyhodnocení pro současnou diskusi o monotheismu v Izraeli navazuje na práce O. Keela, M. Köckerta, B. Langa a H. Niehra (podrobněji viz anotace a strukturovaný obsah).

Práce je přehledně a logicky členěna do tří částí. V první, *Kuntillet Adžrud* (s. 3-28) se nabízí jednak faktografický popis nálezu a materiálního kontextu, jednak překlad a stručný komentář epigrafických textů (nápisů). Tím je připravena základna pro kapitolu druhou, jež nabízí *Komentáře k nápisům z Kuntillet Adžrud* (s. 29-43). V nich autorka vychází zejména ze studií J. A. Emertona a W. G. Devera, pojednává jejich teze a hypotézy k jednotlivým dílčím otázkám a vyhodnocuje je z hlediska dalšího bádání i vlastních kritických úsudků. Obě části, deskriptivní i výkladovou, pak autorka v kap. 2.4. (s. 39-43) celkově sumarizuje a v části třetí (s. 44-64) nález vyhodnocuje pro nábožensko dějinnou (a teologickou) rozpravu na metarovině – diskusi o (dějinách) monotheismu starověkého Izraele.

Věcnou část rozpravy diplomové práce uzavírá stručné shrnutí (*Závěr*, s. 65-67). Následuje standardně členěný *Seznam literatury*, *Seznam zkratk* a *Přílohy*. V Přílohách se českému prostředí nabízí celkový *Přehled nápisů z Kuntillet Adžrud* (s. 79-92), jež autorka vypsala z relevantních edic, pečlivě přeložila a stručně anotovala. Tato část práce – jakkoli nenápadně připojena k hlavní rozpravě – je velmi cenná a přínosná pro další práci. Přehled je vhodně rozčleněn na různé typy nápisů podle materiálního provedení.

Hodnocení věcné:

Na této diplomové práci je třeba ocenit již autorčinu vlastní volbu náročného tématu. Stejně tak se sluší ocenit i solidní zvládnutí příslušné látky ve všech jejích rovinách (faktografie, literární danosti a jejich kontexty, výklad a interpretace nálezu i textů, důsledky pro celkový obraz náboženství Izraele na jeho dějinné cestě), jakož i dobrý vhled do dějin bádání o této látce i přiměřené uplatňování vlastního kritického úsudku.

Práce je v českém jazykovém prostředí cenným příspěvkem v oblasti hebrejské epigrafiky. Nabízí solidně zpracovaný přehled o významném nálezu, jenž podstatně ovlivnil biblistiku v posledních desetiletích, zakresluje jej do historického kontextu a nabízí kritické představení nejdůležitějších hypotéz a interpretací.

Celkově lze jednoznačně konstatovat, že **autorka vytčený cíl své práce naplnila.**

K některým dílčím jednotlivostem:

1. Jednoznačným kladem práce je autorčina střízlivost v hodnocení a kritičnost v posuzování artefaktů i jejich výkladů a interpretačních úsudků (např. hodnocení diachronní hypotézy vzniku kreseb a nápisů podle Z. Zevita, s. 9; podobně posuzování hypotéz datování, s. 10-11 aj.). Je jen zdánlivě samozřejmé, že autorka neupadá do pokušení vyhocovat odlišnosti od standardu a interpretovat některé aspekty jako „senzační“ atd.
2. Pozn. 89 na s. 19 diskutovaný problém adnominální vazby *yhwh šmrn* zcela nevystihuje. Ten tkví dle mého mínění v tom, že v tomto syntaktickém postavení by *nomen proprium* (YHWH) mělo mít platnost závislého členu, tj. funkci *statu constructu*, což odporuje pravidlům gramatiky. Důležitou okolností, kterou autorka ovšem nerozebírá, je skutečnost, že druhý člen vazby je také *nomen proprium* – na rozdíl od syntagmatu *ywhw šb 'wt* či paralely v tvaru *'l byt- 'l* (s. 20).
3. V některých pasážích jsou uváděny informace či tvrzení bez náležitého odkazování na zdroje nebo opory předkládaných tezí (např. na s. 21 údaje o obvyklých způsobech překladu termínů – bez jediného odkazu či poznámky). Někde jsou odkazy v poznámkách mírně nepřesné či neúplné – např. pozn. 96 na s. 21 se týká způsobu překladu diskutované fráze do češtiny; bylo by proto na místě uvést, že se jedná o překlad Jana Duška (experta na epigrafiku), a neodkazovat jen obecně na knihu *Skrytý Bůh* či na autora její francouzské verze. Ještě jednoznačněji to platí o pozn. 136 na s. 29 (explicitě: „volný překlad ... podle Thomase Römera zní“ [*sic!*]).
4. Kap. 1.2.5, která postupně pojednává interpretace kreseb, postrádá celkové shrnutí či vyhodnocení.
5. Kritiku neurčitosti závěrů J. A. Emertona (s. 36), stejně jako kritiku eklektičnosti a tendenčnosti B. Langa (s. 48) považuji za oprávněnou a formulace za trefné.
6. Nad poznámkou o potížích velbloudů v prudším stoupání (pozn. 193, s. 41 – argument pro interpretaci funkce objektu) si kladu otázku, zda tomu tak vskutku je. Jakkoli se karavany s „nákladními zvířaty“ samozřejmě co možná vyhýbají velkým převýšením, zvládne velbloud i dosti strmé stezky – např. serpentiny napříč strmými údolními řek či potoků přetínajícími tzv. Královskou cestu v Zajordánii; srv. též novodobou praxi vyvážení turistů od kláštera sv. Kateřiny na Sínaji vysoko do svahu pod skalní vrchol Džebel Músá.
7. Na s. 52 se výklad o přeznačení Hospodina (YHWH) na „pána nebes“ přenáší od analogií v Ugaritu historickým skokem do helenistického prostředí – řeckého překladu textů Ezd a Neh. V dané souvislosti by rozhodně neměla zůstat nepojednána souvislost s perským náboženstvím Ahuramazdy, s nímž se Izrael zajisté setkal (v době „přerodu“ YHWH); standardní titul tohoto božstva (se silnými konotacemi k problematice monotheismu!) je „bůh nebes“ – srv. v této souvislosti absenci aspektu „...a země“ (např. Ezd 5,11 s Ezd 5,12; 6,9-10; 7,12 aj.).

Hodnocení formálních náležitostí:

Rukopis po formální stránce odpovídá standardu diplomových prací. Má všechny podstatné náležitosti a celkově je pěkně a čistě formálně upraven.

Jazyková stránka je velmi dobrá. Ediční zpracování textu je velmi pečlivé, textové chyby (překlepy apod.) se v textu téměř nevyskytují.¹ To je při náročnosti bohatě strukturovaného, míšty formalizovaně odborného textu třeba kladně ocenit.

Závěr:

Práce jako celek je zdařilá, velmi solidně naplňuje stanovený cíl. Výše uvedené výhrady se týkají jen jednotlivostí a detailů. Text po věcné i formální stránce nepochybně splňuje kritéria kladená na magisterskou diplomovou práci, doporučuji jej proto k obhajobě. V hodnocení navrhuji vycházet z rozmezí klasifikačních stupňů *velmi dobře* (B) až *výtečně* (A).

V Praze, dne 16. června 2009

Martin Prudký

¹ Zcela ojediněle např. na s. 54: „Asi byly vzývána i božstva...“.